

De moderne melkkoe van 2015 hoeft niet groter volgens 71 procent van de CRV-leden

Fokdoeldiscussie springlevend

Meer aandacht voor gezondheid en levensduur ten koste van exterieur. Het is een van de uitkomsten van een grootschalige enquête tijdens de CRV-ledenbijeenkomsten. CRV-directeur Ate Lindeboom analyseerde de uitkomsten: 'Veehouders zijn op zoek naar koeien die met minder arbeid een hogere levensproductie behalen.'

tekst Jaap van der Knaap

'Fokkerij leeft.' In twee woorden vat Ate Lindeboom de opkomst en de sfeer van de CRV-ledenvergaderingen samen. De CRV-directeur fokkerij bezocht een aantal van de 48 bijeenkomsten die afgelopen winter werden gehouden en waar de gewenste fokdoelrichting voor 2015 centraal stond. 'Je merkt dat veehouders willen discussiëren over fokkerij. Het onderwerp staat dichtbij, omdat ze elke dag met de koeien werken. Dan vorm je al snel een mening en het is goed om die te uiten en aan te horen', aldus Lindeboom. De ledenavond trokken 3500 bezoekers, uiteindelijk werden 2312 enquêteformulieren verzameld met vragen over de fokdoelrichting.

In de vragen stond het jaar 2015 centraal, het jaar waarin het melkquotum verdwijnt. Welke gevolgen heeft dat voor het bedrijf, de ondernemer en de koe? 'De vragen zijn opgesteld om te zien of de huidige fokdoelkoers aansluit bij de wens van de leden', vertelt Lindeboom. 'Daarnaast wilden we ook heel bewust als stamboek verantwoordelijkheid nemen omtrent vragen over het exterieur van de koe. Is er een optimale hoogtemaat, hoe belangrijk zijn benen ten opzichte van de uier? Naar aanleiding van de uitkomsten van deze enquête zal het CR Delta/VRV-hoofdbestuur discussies voeren en met nieuwe voorstellen komen. Volgend seizoen moeten de uitkomsten van deze enquête ook in daden worden omgezet.'

Geen biologische opmars

Een aantal van de belangrijkste resultaten van de enquête staat in tabel 1. 'Het eerste wat opvalt is dat 91 procent van de leden denkt in 2015 nog te werken met een gezinsbedrijf', analyseert Lindeboom de cijfers. 'Alle discussies over megastallen ten spijt, zien melkveeouders nog altijd veel toekomst voor

het gezinsbedrijf. Wanneer je de hele analyse overziet, zie je dat melkveeouders niet zozeer uit zijn op groter en meer, maar dat ze juist op zoek zijn naar beter.'

Dit betekent niet dat de groei van de bedrijven zal stilstaan; 77 procent van de leden denkt in 2015 meer dan 80 koeien te melken, 12 procent zelfs meer dan 200. Wie deze cijfers legt naast de huidige situatie – afgelopen boekjaar molk 40 procent van de Nederlandse melkveeouders en 20 procent van de Vlaamse veehouders meer dan 80 koeien – dan wordt er komende jaren nog een flinke slag gemaakt. 'Ik had het aantal bedrijven met meer dan 200 koeien hoger ingeschat', aldus Lindeboom. 'Maar er zijn ook grote regionale verschillen. In regio Noord lag het percentage grote bedrijven op 17 procent, in Vlaanderen op 7 procent.'

Opvallend is ook het geringe aantal bedrijven dat in 2015 denkt biologisch melkvee te houden. Dat is met 3 procent aan de lage

kant, ondanks de opmars van de vraag naar biologische producten. Deze biologische bedrijven gaven bovendien aan dat het niet zeker is of het ras dat ze nu melken ook nog in 2015 door de melkput gaat. De verwachting te gaan inkruisen dan wel vervangen door een ander ras is bij de biologische veehouders met 39 procent groter dan bij alle ondervraagden (15%).

Vruchtbaarheid achilleshiel holsteinras

De zoektocht naar andere rassen is een duidelijk signaal, vindt Lindeboom. 'CRV heeft een breed aanbod van verschillende rassen, maar als stamboek moeten we die 15 procent wel serieus nemen. De problemen die veehouders met holsteinkoeien ervaren, proberen ze op te lossen door andere rassen te gaan gebruiken. Daar moeten we als stamboek iets mee doen door die problemen ook bij holsteins aan te pakken.'

De problemen waarop Lindeboom doelt, betreffen onder meer

de dochtervruchtbaarheid. Een groot deel van de ondervraagden (61%) meldt bereid te zijn om productie in te leveren ten gunste van een betere dochtervruchtbaarheid. 'De vruchtbaarheid is de achilleshiel van het holsteinras', aldus Lindeboom. 'Vooral op grote bedrijven is tochtdetectie steeds vaker een aandachtspunt en is vruchtbaarheid een belangrijk item. Selectie van vruchtbaarheid op stierniveau is tegendraads selecteren, omdat een hogere productie gerelateerd is aan een lagere vruchtbaarheid. Veehouders beseffen dat, zo blijkt wel uit de enquête. Ze zijn bereid koeien te melken met een iets lagere productie, maar dan moeten de koeien wel beter drachtig worden. Het uiteindelijke doel is natuurlijk een koe fokken die minder zorg nodig heeft.'

Overgroot deel melkveeouders vindt levensproductie belangrijker dan een hoge lactatieproductie

vraag	percentage
na 2015 melk ik meer dan 80 koeien	77
na 2015 melk ik meer dan 200 koeien	12
na 2015 manage ik een gezinsbedrijf	91
na 2015 werk ik met een melkrobot	34
na 2015 manage ik een biologisch bedrijf	3
na 2015 is het ras van mijn koeien gelijk aan nu	85
levensproductie is belangrijker dan lactatieproductie	86
ik bereid om productie in te leveren voor betere dochtervruchtbaarheid	61
benen zijn belangrijk dan uier	66
koeien mogen gerust groter	29
saldo per koe is belangrijker dan saldo per liter	67
ik wil minder tijd per koe besteden	77
ik heb een hekel aan te nauwe (achter-)speenplaatsing	77

Tabel 1 – Uitslagen enquête fokkerijdiscussie CRV-ledenbijeenkomsten 2011

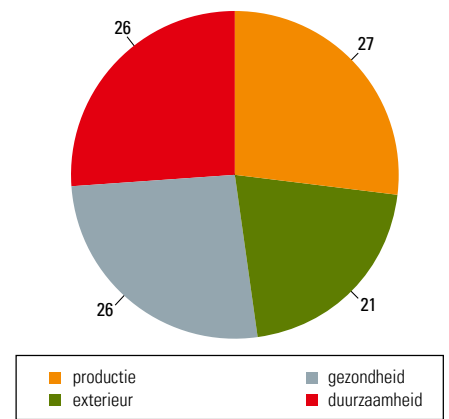
De fokdoeldiscussie betrof ook vragen over hoe de koe er in 2015 uit moet zien. Daar kwam uit dat de koe in elk geval niet groter hoeft, slechts 29 procent spreekt de wens uit voor grotere koeien. 'Waarom zouden we grotere koeien wensen?', retourneert Lindeboom de vraag. 'De ontwikkeling van de koe moet in balans staan met de productie. Met deze uitslag moeten we de discussie aangaan of we hoogtemaat niet moeten begrenzen.' Het Amerikaanse holsteinstamboek heeft daar volgens Lindeboom recent ook aanstalten toe gemaakt. 'Grote koeien fokken strookt niet met de wens van een efficiëntere melkproductie', aldus Lindeboom. 'Vijftig procent van het voer van de koe is nodig voor onderhoud en groei. Een efficiënte en daarmee milieuvriendelijke melkproductie bereik je

bovendien door koeien ouder te laten worden, omdat dat zorgt voor minder vervanging en minder opfok.'

Invulling nvi-formule

Dat levensduur meer aandacht verdient en zelfs ten koste mag gaan van een hoge lactatieproductie beaamde 86 procent van de ondervraagden. Maar de focus op levensproductie hoeft volgens Lindeboom niet een verminderde lactatieproductie te betekenen. 'Een goede levensproductie staat indirect in verband met een goede lactatieproductie. Afgelopen jaren zagen we de levensproductie bij afvoer stijgen. Dat komt door een toenemend aantal levensdagen, maar ook door een hogere melkproductie.'

Een van de slotvragen was: verdeel 100 punten over de vier fokdoelrichtingen

Figuur 1 – Voorkeur CRV-leden voor verdeling 100 punten over vier fokrichtingen

productie, exterieur, gezondheid en duurzaamheid. De meeste punten gaven de leden aan productie (27), de minste aan exterieur (21). Gezondheid en duurzaamheid kregen elk 26 punten. Productie blijft daarmee weliswaar het belangrijkste, maar wanneer gezondheid en duurzaamheid bij elkaar worden opgeteld, blijkt meer van de helft van de aandacht naar functionele kenmerken te gaan. 'Deze verdeling is een goede aanleiding om binnen het GES, Genetische Evaluatie Stieren, nog eens na te denken over de invulling van de weggingen binnen de nvi-formule', besluit Lindeboom. 'Veehouders zijn op zoek naar koeien die met minder arbeid een hogere levensproductie behalen. Die boodschap staat nu als een paal boven water en daar moeten we mee aan de slag.'

Voorzitter fokkerijraad Corné van der Doelen: 'Fokken op saldo per koe wordt in aanloop naar 2015 steeds belangrijker'

In de fokkerijraad van CRV is al flink gediscussieerd over de enquêteresultaten. 'In grote lijnen zijn we het erover eens dat er een verschuiving plaatsvindt van exterieur naar gezondheid en levensduur', vertelt fokkerijraadvoorzitter Corné van der Doelen. 'Dat betekent niet dat exterieur niet belangrijk meer is, maar uiers en benen zijn inmiddels op zo'n goed niveau dat we niet verplicht op zoek hoeven naar stieren met een fokwaarde van 115 voor die kenmerken; 108 voldoet ook.'

In het fokdoel wordt economie steeds belangrijker volgens Van der Doelen. 'We zien dat al in Vlaanderen, waar ze al een aantal jaren ruiken aan het quotumloze tijdperk omdat het landquotum niet vol komt. Daardoor wint het fokken op saldo per koe en veel kilo's vet en eiwit in Vlaanderen aan belang. Dat gaat in aanloop naar 2015 ook in Nederland gebeuren.'

Van der Doelen ziet de variatie in de bedrijven groter zal worden en dat kan gevolgen hebben voor het stiergebruik. 'Natuurlijk moeten we stieren fokken waarvan de dochters op zowel grote als kleine bedrijven goed presteren. Maar er zullen wel verschillen zijn in stiergebruik. Uit de enquête bleek dat 30 procent van de veehouders graag een stier op de stierenkaart ziet staan met 115 voor exterieur. Dat is een substantieel deel van de markt waar je in het fokprogramma wel rekening mee moet houden.'

De fokkerijraad zal een voorstel over het toekomstige fokdoel sturen naar de raad van commissarissen van CRV. Mogelijk dat daar ook iets in staat over de hoogtemaat. 'We willen graag dat de koe gemiddeld niet veel groter wordt. Kleinere koeien produceren efficiënter. Het betekent niet dat we kleinere koeien willen

fokken, maar dat we de toename van de ontwikkeling in de hand willen houden. Veel belangrijker is dat de verhoudingen in de bouw van de koe goed zijn.'